

Minister Finansów

Warszawa, 26 września 2024 roku

Sprawa: odpowiedź na interpelację poselską
nr 4605 w sprawie fundacji rodzinnych
- Pan Poseł Przemysław Wipler
Znak sprawy: DD6.054.7.2024
Kontakt: Kancelaria MF
tel.: +48 22 694 55 55
e-mail: kancelaria@mf.gov.pl

Pan Szymon Hołownia
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku,

w odpowiedzi na interpelację nr 4605 w sprawie wypowiedzi Podsekretarza Stanu w Ministerstwie Finansów na temat fundacji rodzinnych¹, wniesioną 13 września br. przez Pana Posła Przemysława Wiplera, uprzejmie przedstawiam poniższe wyjaśnienia.

Odpowiadając na pytania o źródła informacji (wypowiedzi) dotyczących nadużywania instytucji fundacji rodzinnych, uprzejmie wskazuję, że Ministerstwo Finansów odnotowało obecność w przestrzeni publicznej wielu sygnałów alarmujących o istnieniu tego zjawiska, m.in. ze strony osób zaangażowanych w prace nad ustawą o fundacji rodzinnej, ekspertów w zakresie sukcesji oraz reprezentantów środowiska firm rodzinnych – przykładowo:

Henryk Orfinger, Prezes Fundacji Rodzinnej Irena Eris, przewodniczący Prezydium Rady Firm Rodzinnych przy Konfederacji Lewiatan – wypowiedź z maja 2024 r.:

„Obawiam się, że **sporo fundacji utworzono dla celów podatkowych**, a nie z myślą o sukcesji majątków firm rodzinnych, akumulacji kapitału na przyszłość i jego pomnażaniu. Tak nie powinno być. **Spodziewam się, że w najbliższym czasie rząd zacznie oceniać działanie ustawy w praktyce. Niewykluczone, że uszczelni przepisy pod kątem podatków**”.²

¹ o których mowa w ustawie z dnia 26 stycznia 2023 r. o fundacji rodzinnej (Dz. U. poz. 326, z późn. zm.), dalej: „ustawa o fundacji rodzinnej”.

² „Boom na fundacje rodzinne. Podbijają polski rynek”, Bankier.pl, publikacja 6 czerwca 2024 r.: <https://www.bankier.pl/wiadomosc/Boom-na-fundacje-rodzinne-Podbijaja-polski-rynek-8760035.html>

Mec. Paweł Tomczykowski, doradca podatkowy, ekspert ds. sukcesji rodzinnej Konfederacji Lewiatan i Business Centre Club – wypowiedź z marca 2024 r.:

„Mam jedną, ale fundamentalną obawę i zarazem troskę. Wielu przedsiębiorców i inwestorów zakłada fundacje rodzinne, **wielu prawników oferuje doradztwo przy ich zakładaniu. Niestety w pewnych sytuacjach głównym motywatorem są korzyści podatkowe.** By nie wchodzić w szczegóły: z oczywistych względów to może się zemścić w przyszłości. Niewłaściwe rozumienie aspektu sukcesyjnego fundacji rodzinnej, jej idei i celu samej ustawy, a w zamian **wykorzystywanie jej do celów transakcyjnych może mieć negatywne konsekwencje.** W skali mikro – stworzyć ryzyko zastosowania klauzuli ogólnej obejścia prawa podatkowego. **W skali makro – zmusić ustawodawcę do refleksji nad zasadami opodatkowania zarówno fundacji, jak i jej beneficjentów**”.³

Mec. Monika Błońska, partner w kancelarii Mariański Group – wypowiedź z grudnia 2023 r.:

„Czy to prawda, że można sprzedać firmę bez podatków? Odkąd weszły przepisy o polskich fundacjach rodzinnych, coraz więcej właścicieli firm, czy zarządów, zadaje sobie to pytanie. **Co gorsza, coraz więcej pojawia się na rynku doradców, którzy oferują tego typu transakcje, to jest optymalizację sprzedaży firmy, optymalizację sprzedaży udziałów. Niestety, jak pokazuje praktyka, takie sytuacje doprowadzają do uszczelniania przepisów,** gdy instrumentalnie traktowane są instytucje prawa, które miały służyć zupełnie innym celom. (...) To się zaczęło dziać na polskim rynku, czyli **ogromny wysyp fundacji tak zwanych transakcyjnych, czyli założonych tylko po to, żeby przeprowadzić transakcję.** Ja w tym widzę bardzo duże ryzyko. (...) Myślę, że wiele osób się skusi na taką szybką i tanią usługę”.⁴

Prof. dr hab. Adam Mariański, Przewodniczący Komisji Podatkowej Business Centre Club a także ekspert BCC ds. sukcesji biznesu i restrukturyzacji, ekspert Senatu RP ws. ustawy o fundacjach rodzinnych – wypowiedź z grudnia 2023 r.:

„**Widzę olbrzymie ryzyko** (...) Muszę powiedzieć, trochę z przekorą, że tak naprawdę fundacjami rodzinnymi będziemy zajmować się w dwojaki sposób. Profesjonalnie, odpowiednio zakładać, zgodnie z celem, te fundacje – czyli to, co robimy w tej chwili, a za kilka lat będziemy reprezentować podatników – fundacje i fundatorów – które zostały założone w sposób mówiąc wprost „po bandzie”, czyli **wyłącznie w celu agresywnej optymalizacji podatkowej. Takich fundacji w naszej ocenie jest większość w tej chwili na polskim rynku,** które nie spełniają podstawowych celów ustawy o fundacjach rodzinnych (...) **co mnie jeszcze bardziej przeraża, to wysyp specjalistów od fundacji rodzinnych, którzy sprzedają struktury optymalizacyjne, transakcyjne, czy jakbyśmy je nie nazywali** (...) **mamy nieodpowiedzialnych doradców, instrumentalne wykorzystanie przepisów dla korzyści podatkowych**”.⁵

Prof. dr hab. Adam Mariański – wypowiedź z listopada 2023 r.:

„Należy mieć świadomość, że fundacja rodzinna założona w celach optymalizacyjnych jest olbrzymim ryzykiem. **Tymczasem z naszych obserwacji wynika, że znaczna część fundacji nie realizuje podstawowych celów** określonych w art. 2 ustawy o fundacji

³ Mec. Paweł Tomczykowski, „Fundacja rodzinna jest z nami od niemal roku”, Dziennik Gazeta Prawna, data publikacji artykułu 26 marca 2024 r.: <https://podatki.gazetaprawna.pl/artykuly/9470895,fundacja-rodzinna-jest-z-nami-od-niemal-roku.html>

⁴ rozmowa mec. Moniki Błońskiej i prof. dr hab. Adama Mariańskiego, „ZYSKaj na Firmie Rodzinnej 2+2=5 ODC. 8: Czy to prawda, że można sprzedać biznes bez podatku”, film na kanale YouTube Mariański Group, data publikacji 20 grudnia 2023 r.: <https://youtu.be/2YY8Gx-bkR0?feature=shared>

⁵ jw.

rodzinnej, czyli gromadzenia mienia, zarządzania nim w interesie beneficjentów oraz spełniania świadczeń na rzecz beneficjentów. **Według najnowszych danych, wpłynęło już ok. 800 wniosków o rejestrację fundacji. Szacuje się, że ok. 300-400 fundacji mogło zostać założonych wyłącznie w celach transakcyjnych,** czyli np. inwestycji na giełdzie czy sprzedaży udziałów w spółkach bez podatku. I takie proste sytuacje mogą podlegać pod klauzulę przeciw unikaniu opodatkowania”⁶.

Przechodząc do odpowiedzi na pytania odnoszące się do działań podejmowanych przez organy Krajowej Administracji Skarbowej, uprzejmie informuję, że ustawa o fundacji rodzinnej weszła w życie 22 maja 2023 r, tj. niecałe 15 miesięcy temu. Fundacja rodzinna, jako podatnik, jest zobowiązana do złożenia deklaracji o wysokości dochodu osiągniętego w roku podatkowym. Deklaracja ta powinna być złożona według ustalonego wzoru w terminie do końca trzeciego miesiąca następnego roku kalendarzowego. Dlatego też za pierwszy, niepełny rok podatkowy, tj. za rok podatkowy kończący się 31 grudnia 2023 r., fundacje rodzinne składały do 31 marca 2024 r. Natomiast pierwsze deklaracje fundacji rodzinnych za pełny rok podatkowy, tj. 2024 (jeżeli rok kalendarzowy został wybrany jako rok podatkowy) zostaną złożone w terminie do 31 marca 2025 r., a więc za ponad pół roku.

W związku z tym uprzejmie wyjaśniam, że działania podejmowane przez organy Krajowej Administracji Skarbowej, o których mowa w pytaniach, podejmowane są w związku z weryfikacją prawidłowości złożonego rozliczenia podatkowego. Organy podatkowe mogą dokonać weryfikacji prawidłowości rozliczeń w ramach czynności sprawdzających, kontroli podatkowej lub kontroli celno-skarbowej. Wszystkie ww. procedury, w tym stosowanie art. 119a Ordynacji podatkowej⁷, mają charakter następczy wobec złożenia deklaracji bądź upływu ustawowego terminu do jej złożenia. Na chwilę obecną nie prowadzi się więc wobec fundacji rodzinnych postępowań przeciwko unikaniu opodatkowania, co nie wyklucza takiej możliwości po przeprowadzeniu przez Szefa KAS analiz, jeżeli ujawnią one nieprawidłowości kwalifikowane jako unikanie opodatkowania, odnoszone do **zamkniętego** roku podatkowego.

Dodatkowo, mając na uwadze treść art. 2 ust. 1 pkt 10 ustawy o KAS⁸, do zadań Krajowej Administracji Skarbowej należy prowadzenie działalności analitycznej, prognostycznej i badawczej dotyczącej zjawisk występujących we właściwości KAS oraz analizy ryzyka. Szef KAS posiada ponadto w związku z przeciwdziałaniem unikaniu opodatkowania, kompetencję opiniodawczą w ramach procedury wydawania interpretacji indywidualnych. Zgodnie bowiem z dyspozycją 14b § 5c Ordynacji podatkowej, organ uprawniony do wydania interpretacji indywidualnej zwraca się do Szefa Krajowej Administracji Skarbowej o opinię w zakresie, o którym mowa w § 5b, chyba że stan faktyczny lub zdarzenie przyszłe odpowiadają zagadnieniu, które było przedmiotem uzyskanej uprzednio opinii Szefa Krajowej Administracji Skarbowej.

⁶ „Uwaga na optymalizacje w fundacji rodzinnej”, Prawo.pl, publikacja 7 listopada 2023 r.: <https://www.prawo.pl/podatki/fundacja-rodzinna-a-optymalizacje-podatkowe-kiedy-powstaje-ryzyko-sporow,523835.html>

⁷ ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. - Ordynacja podatkowa (Dz. U. z 2023 r. poz. 2383, z późn. zm.) – dalej: „Ordynacja podatkowa”.

⁸ ustawa z dnia 16 listopada 2016 r. o Krajowej Administracji Skarbowej (Dz.U. 2023 poz. 615, z późn. zm.) – dalej: „ustawa o KAS”.

W okresie do dnia 12 września 2024 r., Dyrektor Krajowej Informacji Skarbowej przekazał Szefowi KAS do **zaopiniowania 120 wniosków o wydanie interpretacji indywidualnej**, dotyczących fundacji rodzinnej, gdy w ocenie organu interpretacyjnego przedstawione we wniosku okoliczności wskazywały, że zachodzą przesłanki, o których mowa w art. 119a i następcie Ordynacji podatkowej (stan na dzień 12 września 2024 r.).

W 70 sprawach (na 120 przekazane wnioski; w tym 13 oczekuje na rozpoznanie) Szef KAS stwierdził, że w stosunku do zdarzenia przyszłego, przedstawionego w przekazanym do zaopiniowania wniosku o wydanie interpretacji indywidualnej **istnieje uzasadnione przypuszczenie, o którym stanowi art. 14b § 5b pkt 1 Ordynacji podatkowej, tj. przypuszczenie, że wskazane elementy mogą stanowić czynność lub element czynności określonej w art. 119a § 1 ww. ustawy** (stan na dzień 12 września 2024 r.). Należy jednak zaznaczyć, że tryb opiniodawczy, o którym mowa w powyższym akapicie nie jest w żaden sposób związany (nie implikuje) stosowania w konkretnej sprawie - opisanej na gruncie wniosku o wydanie interpretacji indywidualnej - art. 119a Ordynacji podatkowej.

Odpowiadając na pytania dotyczące daniny solidarnościowej, uprzejmie informuję, że ewentualne zmiany dotyczące daniny solidarnościowej polegające na poszerzeniu podstawy obliczenia daniny solidarnościowej, będą miały pozytywny wpływ na przychody Funduszu Solidarnościowego, realizującego cele takie jak wsparcie społeczne, zawodowe, zdrowotne oraz finansowe osób niepełnosprawnych.

Na podstawie analizy dostępnych danych podatkowych, tj. z danych wynikających z deklaracji CIT-8FR za 2023 r., składanych przez fundacje rodzinne i fundacje rodzinne w organizacji, brak jest jednak możliwości określenia, jaka kwota może stanowić podstawę do daniny solidarnościowej i w ilu przypadkach, w związku z uzyskaniem przychodów, określonych w art. 20 ust. 1g ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych⁹ (w tym na podstawie art. 21 ust. 1 pkt 157 tej ustawy). Powyższe jest spowodowane niewskazywaniem w przedmiotowym formularzu beneficjenta otrzymującego ww. przychody.

Z wyrazami szacunku

Z upoważnienia Ministra Finansów

Jarosław Neneman
Podsekretarz Stanu

⁹ ustawa z dnia 26 lipca 1991 r. (Dz.U. z 2024 r. poz. 226, z późn. zm.).